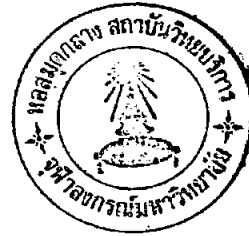

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษยชาติได้พัฒนาคนและสังคมให้เจริญก้าวหน้าขึ้นมาเป็นลำดับไต่กันก็โดยอาศัยปัจจัยหลายประการควบกัน เช่น คน ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ แต่ปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งก็คือการศึกษา ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงพระราชทานไว้ก่อนหนึ่งว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งทั้งของชีวิตและส่วนรวมคือ การศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานส่งเสริมความเจริญ ความมั่นคงเกือบทุกอย่างในบุคคลและประเทศชาติ¹ ทั้งนี้เพราะในการพัฒนาบุคคลและสังคมจะดำเนินไปด้วยดีไต่กัน ต้องอาศัยกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะได้มากก็ด้วยการจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพนั่นเอง ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสนับสนุน ส่งเสริม หาทางให้ก้าวหน้าไปให้มากที่สุดที่จะมากได้ หากต้องการเห็นความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง ซึ่งบุญถิ่น อัตถากร ได้กล่าวไว้ว่า ความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองขึ้นอยู่กับการศึกษาของคนในบ้านเมืองนั้น ความเจริญทั้งหลายไม่ว่าทางการเมือง การเศรษฐกิจ และสังคม จะมีความมั่นคง ยืนยงอยู่ได้ก็ต่ออาศัยการศึกษาเป็นรากฐาน² เมื่อเป็นเช่นนี้จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาที่มีความสำคัญ

¹พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, "พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ครูใหญ่ โรงเรียนและนักเรียนที่สมควรได้รับพระราชทานรางวัลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2516 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันศุกร์ที่ 13 มิถุนายน 2518" ใน ประมวลพระราชดำรัสและบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช 2518 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2519), หน้า 83.

²บุญถิ่น อัตถากร, "คำปราศรัยเรื่องนโยบายและแนวโน้มทางการศึกษาในการสัมมนาผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ กรมการฝึกหัดครู ณ ห้องประชุมโรงแรมอินทรา วันที่ 13 กรกฎาคม 2516" ใน เอกสารสัมมนาผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., 2518), หน้า 10.

และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลและประเทศชาติ เพราะเป็นทั้งรากฐานและปัจจัยสำหรับสร้าง
สรรค พัฒนาชีวิตและสังคม ให้ดำเนินไปด้วยดีนึ่ง ๆ ขึ้น

ในการให้การศึกษาจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการด้วยกัน องค์
ประกอบที่มีความสำคัญประการหนึ่งก็คือ "ครู" การที่จำเป็นต้องมีครูเป็นผู้รับผิดชอบในการให้การศึกษาเพราะ "วิทยาการทุกอย่างมิใช่มีขึ้นในคราวหนึ่งคราวเดียวใด หากแต่ค่อย ๆ สะสมกันขึ้นมาทีละเล็กละน้อยจนมากมายกว้างขวาง การเรียนวิทยาการก็เช่นกัน บุคคลจำจะต้องค่อย ๆ
เรียนรู้ ให้เพิ่มพูนขึ้นมาตามลำดับ ให้ความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นนั้นเกิดเป็นรากฐานรองรับความรู้ที่สูงขึ้น
ลึกซึ้งกว้างขวางขึ้นต่อไป วิธีแสวงหาและเพิ่มเติมความรู้ไม่มีวิธีใดที่จะสะดวก รวดเร็วไปกว่า
เรียนจากผู้ที่เขารู้มาก่อน เขาได้คิดพิจารณามาก่อน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีครู และครูจึง
ต้องสอน" การให้การศึกษาเป็นงานที่ละเอียด ซับซ้อน กว้างขวางมาก ต้องอาศัยความรู้ ความ
ฉลาด รอบคอบ ความเสียสละ อุตุน ความเพียรพยายาม ความสุจริต และความเมตตา งานให้
การศึกษาจึงจะสำเร็จผลได้ ครูเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษา กังนั้นคุณภาพ
ของการศึกษาก็หรือค่อยเพียงใดย่อมเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของครูด้วยส่วนหนึ่ง หน้าที่ของ
ครูที่จะต้องปฏิบัติคือปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตใจเยาวชนโดยการใช้ "ครูเป็นผู้ฝึกสอนกับนักเรียน
โดยตรงในการทำการสอนหรือทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นตามความมุ่งหมายของการศึกษา"²

¹พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, "พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทาน
ปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา 2517-2518
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน วันพุธที่ 30 มิถุนายน 2519" ใน
ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช 2519
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2520), หน้า 118.

²วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, เอกสารประกอบการเรียนความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับการศึกษาของไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรหาร, 2507), หน้า 105.

คุณภาพของครูซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษานั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ในสถาบันผลิตครูว่าใครจะทำหน้าที่ "ครูของครู" ได้ดีเพียงใด ในงานการผลิตครูนั้นเป็นเรื่องสำคัญทั้งยังเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศด้วย ดังนั้น "รัฐบาลทุก ๆ สมัย ทุกระดับ ในความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับครู และโดยตลอดมา ถือเป็นนโยบายของรัฐที่จะต้องเป็นผู้จัดการฝึกหัดครู และสนับสนุนการฝึกหัดครูเป็นพิเศษด้วย"¹

ในด้านการจัดการฝึกหัดครู รัฐบาลทุกสมัยเห็นความสำคัญและสงวนการจัดการฝึกหัดครูไว้เป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 หมวด 2 แนวนโยบายของรัฐ ข้อ 19 กล่าวไว้ว่า รัฐเป็นผู้จัดการฝึกหัดครูทุกระดับ และพึงดำเนินการผลิตครูเพื่อให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีครูผู้สามารถในการให้การศึกษาดังสมควรตามความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ² และในหมวด 3 ระบบการศึกษาข้อ 35 กล่าวว่า การฝึกหัดครูเป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตน และทำหน้าที่เป็นผู้ออกให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบคอบขั้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม ในระดับที่วิญญูชนจะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย และระเบียบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์ และบทบาทต่อสังคม³

¹วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, เอกสารประกอบการเรียนความรู้เบื้องต้น เบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรณาร, 2507), หน้า 105.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.พ.), หน้า 10.

³ ⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

ในปัจจุบัน วิทยาลัยครูเป็นสถาบันที่ผลิตครูได้มากที่สุด เพราะมีวิทยาลัยครูถึง 36 แห่ง กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ ทำการผลิตครูตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นต้น จนถึงระดับปริญญาตรี แต่โครงการผลิตครูระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นต้นแล้ว เว้นไว้แต่บางท้องถิ่นที่ยังมีความต้องการครูในระดับนี้อยู่ จากพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 หมวดที่ 1 บททั่วไป มาตรา 5 บัญญัติไว้ว่า ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษาวิชาการ และการผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะของครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม¹

พระนาม แก่งดำเนิก ได้สรุปงานของวิทยาลัยครูจากพระราชบัญญัติไว้ 5 ข้อด้วยกันคือ

1. ผลิตครู
2. ศึกษาคนควา ทดลอง และวิจัยทางการศึกษา
3. ส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะของครู รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา
4. ทำนุบำรุงวัฒนธรรม
5. ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

มีรายละเอียดแต่ละค่านดังนี้

1. ค่านการผลิตครู หลักสูตรฝึกหัดครูควรมีลักษณะอย่างน้อย 3 ประการคือ
 - ก. มีเนื้อหา สาระทางค่านวิชาการสูงสมเป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 - ข. เนื้อหาสาระของหลักสูตรในระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา ควรจะได้ประสมกลมกลืนหรือที่เรียกว่ามีบูรณาการกับหลักสูตรฝึกหัดครู
 - ค. ประสมการณ์ในหลักสูตรของการฝึกหัดครู ควรที่จะได้ฝึกฝนให้นักศึกษามีทักษะสามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹ราชกิจจานุเบกษา, "พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518" ฉบับพิเศษ, เล่มที่ 92 ตอนที่ 48, (27 กุมภาพันธ์ 2518), หน้า 24.

2. การศึกษาค้นคว้าทดลอง และวิจัยทางการศึกษา อาจารย์ในวิทยาลัยครูควรมีอุดมการณ์ว่า การศึกษาค้นคว้า และการวิจัยจะเป็นทางนำไปสู่การพัฒนาการศึกษา มีข้อสังเกตว่า ความเจริญก้าวหน้าในส่วนบุคคลของอาจารย์วิทยาลัยครูแต่ละคนตามพระ ราชบัญญัติกำหนดไว้เป็นไปในรูปอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์

3. ส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะของครู รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา งานนี้วิทยาลัยครูทำในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีความมุ่งหมายที่จะทำให้ครูประชาบาลมีความสามารถในการสอน และปฏิบัติงานสูงขึ้น

4. การทำนุบำรุงวัฒนธรรม และการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ นับเป็นอีกงานหนึ่งที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษาโดยทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาฝึกหัดครู

5. การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ในฐานะที่วิทยาลัยครูเป็นสถานบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ต้องมีหน้าที่ให้บริการแก่สังคมทางด้านวิชาการ ไม่แยกตัวเองออกมาจากสังคม งานนี้จัดทำในรูปแบบหลายอย่าง เช่น ร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ จัดการศึกษาผู้ใหญ่ในระบบต่าง ๆ ให้วิทยาทานโดยผ่านทางสื่อมวลชนที่มีอยู่ในท้องถิ่น ศึกษา ค้นคว้า วิจัยปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาชุมชน¹

ในฐานะที่วิทยาลัยครูเป็นสถาบันผลิตครูในระดับอุดมศึกษา จึงมีผู้ให้ความเห็นว่า วิทยาลัยครูควรมีบทบาทหน้าที่เช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย มิญโญ สาคร ได้แสดงความเห็นว่า วิทยาลัยครูจะต้องยึดแนวความคิดของอุดมศึกษาที่ว่าควมบทบาทและหน้าที่ต่อไปนี้

1. หน้าที่ในการสอน การสอนในระดับอุดมศึกษาควรเป็นแบบสองทาง (two-way process) คืออาจารย์เป็นผู้ให้นักศึกษา และนักศึกษาก็ให้กลับคืนอาจารย์ด้วย หมายความว่าทั้งอาจารย์และนักศึกษาเรียนด้วยกัน

¹ พระนอม แก้วกำเนิก, "งานของวิทยาลัยครู" คุรุปริทัศน์ 2 (สิงหาคม 2521) : 6-10.

2. ทำหน้าที่ในการวิจัย หรือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ โดยเฉพาะอาจารย์ในวิทยาลัยครู จะต้องค้นคว้า วิจัย เขียนตำรา และทำกันอย่างกว้างขวาง

3. ทำหน้าที่บริการสังคม เป็นบริการทางวิชาการให้กับชุมชน วิทยาลัยอาจสร้างตนเอง เป็นวิทยาลัยชาวบ้าน เพื่อบริการวิชาการให้กับชุมชนไทย ไม่จำเป็นต้องคิดเรื่องประกาศนียบัตร ที่จะมอบให้ บริการที่ว่าจะจัดให้ใดแก่ เรื่องเกี่ยวกับการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ การเกษตร วิชาชีพ และเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม และชีวิตของครอบครัว¹

สุภรณ์ ศรีพิพล ก็มีความเห็นคล้ายกับ ภิญโญ สารท โดยได้ให้ความเห็นว่า วิทยาลัยครูเป็นระบบย่อยของระบบอุดมศึกษาที่มีบทบาทและหน้าที่ใหญ่ ๆ 3 ประการคือ

1. ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ อารยธรรม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้กับบุคคลรุ่นหลังได้ ทราบและรักษาสืบต่อกันไป หน้าที่นี้ได้แก่การสอน การอบรม เพื่อผลิตบุคคลที่มีคุณสมบัติตามความ มุ่งหมายออกไปรับใช้สังคม

2. แสวงหาความรู้วิชาการใหม่ ๆ หน้าที่นี้ได้แก่การทดลอง ค้นคว้า วิจัย หาความ กว้างขวางทางวิชาการ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และประยุกต์ผลงานการวิจัยค้นคว้า เพื่อช่วยแก้ปัญหา กานต่าง ๆ ของสังคม

3. ใช้ความรู้ต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม หน้าที่นี้ได้แก่การบริการทางวิชาการ แก่สังคมตามความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก เป็นผู้รู้และเผยแพร่ทักษะ เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ให้แก่โรงเรียนในชนบท เช่น การจัดอบรมและเผยแพร่การศึกษาให้แก่ครูประจำการ²

¹ภิญโญ สารท, "การบริหารการฝึกหัดครูในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับใช้สังคม" การประชุมทางวิชาการฝึกหัดครูกับการรับใช้สังคม (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทยการพิมพ์, 2518), หน้า 37.

²สุภรณ์ ศรีพิพล, การวิเคราะห์ระบบงานมหาวิทยาลัย (พระนคร : วิทยาลัย วิชาการศึกษาประสานมิตร, ม.ป.ป.), หน้า 32. (อักษำเนา)

วิทยาลัยครูจะปฏิบัติงานของวิทยาลัยให้ดำเนินไปได้ดีมากขึ้นเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลากรของวิทยาลัยเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ผู้ทำการสอน ในกรปฏิบัติงานของอาจารย์นั้น ป่วย อึ้งภากรณ์ ได้กล่าวว่า อาจารย์นอกจากจะทำหน้าที่สอนนักศึกษาแล้ว จำเป็นจะต้องฝึกฝนวิชาการของตนให้ลึกซึ้ง กว้างขวาง กว้างหน้าให้ทันสมัยอีกด้วย เพราะวิชาในโลกนี้ไม่หยุดอยู่กับที่ กว้างหน้าอยู่เสมอ ยิ่งสมัยนี้วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์เจริญอย่างรวดเร็ว แลกทางกันเมื่อ 20-30 ปีก่อนอย่างนึกตา อาจารย์จึงจำเป็นต้องพยายามฝึกฝนจนชำนาญอันสลับซับซ้อน เมื่อทราบว่าวิชาการในสาขาของตนนั้น โลกภายนอกได้ก้าวหน้าไปในลักษณะใด และนำมาถ่ายทอดให้นักศึกษาของตนได้รับทันกาลสมัย¹ เมื่อกล่าวถึงบทบาทหลักของอาจารย์วิทยาลัยครูแล้ว ป่วย อึ้งภากรณ์ มีความเห็นว่า บทบาทหลักของอาจารย์วิทยาลัยครูคือ การสอน การวิจัย และการบริการสังคม บทบาททางการสอนคือสอนนักศึกษาให้มีวิชาดีขั้นสูง ให้มีความรู้ความสามารถสนองความต้องการของสังคม สอนให้เป็นมนุษย์ที่ดี เป็นพลเมืองที่ดี และเป็นผู้สามารถในการประกอบอาชีพ² บทบาททางการวิจัยเป็นบทบาทที่จะต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงการสอนให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ส่วนบทบาททางการบริการสังคมนั้น เป็นงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน เป็นบทบาทที่ช่วยให้อาจารย์ได้หาประสบการณ์ในวิชาที่ตนสอน ทำให้ได้มีโอกาสปฏิบัติงานตามหน้าที่ต่างๆ ที่ทำการสอนอยู่จะเห็นได้ว่าทั้งบทบาททางการวิจัย และการบริการทางสังคม เป็นบทบาทที่ช่วยส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น³

¹ ป่วย อึ้งภากรณ์, "มหาวิทยาลัยกับสังคมไทย" ศูนย์ศึกษา 19 (เมษายน - มิถุนายน 2516) : 51.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 64.

³ พิสมัย ศรีอำไพ, "การศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 1-2.

จะเห็นได้ว่า บทบาททางด้านการวิจัยและการบริการสังคมเป็นบทบาทที่ช่วยส่งเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงปรากฏแน่ชัดว่า บทบาททางด้านการสอนเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของอาจารย์

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่การสอน ซึ่งต้องถือว่าเป็นภาระหน้าที่ (task) ที่สำคัญที่สุดของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพก็คือ การนิเทศภายใน ซึ่งเป็นการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ ความหวังของการนิเทศการศึกษาในอนาคตก็คือการช่วยครู และผู้บริหารโรงเรียนให้ทำการนิเทศซึ่งกันและกัน¹ เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครู อาจารย์ ย่อมสามารถที่จะมองเห็นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน จึงสามารถจะพิจารณาจัดการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสมได้ การนิเทศภายในเป็นการส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา การนิเทศนี้สามารถกระตุ้นและนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรของสถานศึกษา อีกทั้งสถานศึกษาจำเป็นต้องอบรมบุคลากรของตนโดยกระทำต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันได้ว่า ครู อาจารย์ที่ผ่านสภามันฝึกหัดครูมาแล้วจะเป็นครูที่มีคุณภาพดีอยู่ตลอดไป โดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มพูนอยู่เรื่อย ๆ และการนิเทศภายในยังเป็นการช่วยให้ครูอาจารย์ได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาทั่วไป วัตถุประสงค์เฉพาะของสถานศึกษา อันจะช่วยให้ครูอาจารย์ทำการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นการเสริมขวัญและกำลังใจของคณะครูอาจารย์ ก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นใจในการทำงาน มีความสามัคคี ร่วมปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางเดียวกัน

วิทยาลัยครูเป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา บุคลากรของวิทยาลัยมีเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) ซึ่งไม่เชื่อต่อการได้รับการนิเทศจากบุคคลภายนอก ดังนั้น

¹กรมสามัญศึกษา หน่วยงานนิเทศก์, งานนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2521), หน้า 56.

การนิเทศการศึกษาที่ดีที่สุดสำหรับวิทยาลัยครูก็คือการนิเทศภายใน ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการจัดการนิเทศการศึกษภายในของวิทยาลัยครูภาคเหนือ ในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อเสนอผลการวิจัยนี้ต่อวิทยาลัย นำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานวิชาการของวิทยาลัยครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการนิเทศการศึกษภายในวิทยาลัยครูภาคเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงในการนิเทศการศึกษภายในของผู้บริหาร กับความคาดหวังของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ
3. เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษภายในวิทยาลัยครูภาคเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะวิธีการจัดการนิเทศการศึกษภายในวิทยาลัยครูภาคเหนือ
2. ศึกษาเฉพาะวิทยาลัยครูภาคเหนือ อันได้แก่ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูลำปาง วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ และ วิทยาลัยครูพินดาสงคราม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วิทยาลัยครูภาคเหนือ หมายถึง วิทยาลัยครูที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือทางภูมิศาสตร์ อันประกอบไปด้วยวิทยาลัยครู 8 แห่ง

อาจารย์ หมายถึง ผู้สอนประจำในวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวง
ศึกษาธิการ

ผู้บริหารวิทยาลัยครู หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง อธิการ รองอธิการ หัวหน้าคณะ
วิชา หัวหน้าภาควิชาที่เปิดทำการสอนในวิทยาลัยครู

การนิเทศการศึกษาภายในวิทยาลัยครู หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหาร
วิทยาลัยครูที่กระทำต่อบุคลากรของวิทยาลัย และต่อบุคลากรของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ เพื่อ
มุ่งปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนในวิทยาลัยให้ดียิ่งขึ้น ทำให้บุคลากรเกิด
ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และความก้าวหน้าในการศึกษาของ
นักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในวิทยาลัยครูภาคเหนือ
2. เพื่อให้ผู้บริหารได้ตระหนักในความสำคัญของการนิเทศการศึกษาภายใน
3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดและดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในวิทยาลัย
ครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) สำหรับหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ผู้สอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่

ก. อธิการวิทยาลัยครูภาคเหนือทุกวิทยาลัย	8 คน
ข. รองอธิการวิทยาลัยครูภาคเหนือทุกวิทยาลัย	24 คน
ค. หัวหน้าคณะวิชาวิทยาลัยครูภาคเหนือทุกวิทยาลัย	24 คน
ง. หัวหน้าภาควิชาวิทยาลัยครูภาคเหนือทุกวิทยาลัย	

วิทยาลัยครูละ 50

80 คน

กลุ่มอาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือทุกวิทยาลัย วิทยาลัยครูละ
15 เปอร์เซ็นต์ 180 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 316 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (Check List) มาตรการประเมินค่า (Rating Scale) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open End) แบบสอบถามนี้สร้างขึ้น 2 ชุด เพื่อสอบถาม ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษากายในของวิทยาลัยครูภาคเหนือ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษากายในของวิทยาลัยครูภาคเหนือ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาจากการค้นคว้าทฤษฎีการนิเทศการศึกษา และจากการศึกษาข้อมูลไปทดลองใช้ในวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีทางสถิติ โดยใช้ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test)

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

แบ่งเป็น 5 บทดังนี้

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย

- บทที่ 2 รายงานหรือเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล
- บทที่ 4 ผลการวิจัย
- บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ
ในส่วนสุดท้ายเป็นบรรณานุกรม และภาคผนวกต่าง ๆ